

Қазақстан Республикасының өлшем бірлігін қамтамасыз ету мемлекеттік жүйесін дамытудың 2007-2009 жылдарға арналған бағдарламасын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 12 желтоқсандағы N 1191 Қаулысы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 31 наурыздағы N 222 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Президентінің 2006 жылғы 1 наурыздағы " Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті елу елдің қатарына кіру стратегиясы" атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі іс-шаралардың жалпыұлттық жоспарын және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006-2008 жылдарға арналған бағдарламасын орындаудың желілік кестесінің 26.3-тармағын іске асыру мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ** :

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасының өлшем бірлігін қамтамасыз ету мемлекеттік жүйесін дамытудың 2007-2009 жылдарға арналған бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Индустрия және сауда министрлігі жарты жылдықтың қорытындылары бойынша жылына екі рет, 10 қаңтарға және 10 шілдеге қарай Қазақстан Республикасының Үкіметіне Бағдарламаның іске асырылу барысы туралы ақпарат ұсынсын.

3. Бағдарламаның орындалуын бақылау Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары К.Қ.Мәсімовке жүктелсін.

4. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қ а з а қ с т а н   Р е с п у б л и к а с ы н ы ң

Премьер-Министрі

Қ а з а қ с т а н   Р е с п у б л и к а с ы

Ү к і м е т і н і ң

2 0 0 6   ж ы л ғ ы   1 2   ж е л т о қ с а н д а ғ ы

N   1 1 9 1   қ а у л ы с ы м е н

бекітілген

Қазақстан Республикасының өлшем бірлігін қамтамасыз ету мемлекеттік жүйесін дамытудың 2007-2009 жылдарға арналған бағдарламасы

Мазмұны

- 1 .   Б а ғ д а р л а м а   п а с п о р т ы
- 2 .   К і р і с п е

3. Проблеманың қазіргі жай-күйін талдау
  - 3.1 Мемлекеттік эталондық базаны құру
  - 3.2 Мемлекеттік эталондарды сүйемелдеу және оларға қызмет көрсету
  - 3.3 Шет елдердегі жетекші метрологиялық институттарда оқуды және сынақтан өтуді ұйымдастыру
  - 3.4 Өлшем құралдарын сынаудың мемлекеттік орталығын құру
  - 3.5 Салыстырып тексеру зертханаларын құру
  - 3.6 Зертханааралық салыстыруларды ұйымдастыру және жүргізу
  - 3.7 Халықаралық талаптарға сәйкес өлшеу зертханаларын аккредиттеу және білікті қызметкерлер даярлау
  - 3.8 Метрология саласында қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу
  - 3.9 Эталон орталығын ұстау
4. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері
  5. Бағдарламаның негізгі бағыттары және іске асыру тетігі
    - 5.1 Мемлекеттік эталондық базаны дамыту және қамтамасыз ету
    - 5.2 Республикаға әкелінетін және қолданылатын өлшем құралдарының метрологиялық сипаттамасын анықтау тиімділігін арттыру
    - 5.3 Республиканың өлшеу зертханаларының техникалық құзыреттілігін растау
    - 5.4 Метрология саласында қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу
    - 5.5 Эталон орталығын ұстау
  6. Қажетті ресурстар және оларды қаржыландыру көздері
  7. Бағдарламаны іске асырудан күтілетін нәтиже
  8. Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары

1. Бағдарлама паспорты

Атауы	Қазақстан Республикасының өлшем бірлігін қамтамасыз ету мемлекеттік жүйесін дамытудың 2007-2009 жылдарға арналған бағдарламасы
Бағдарламаны әзірлеу үшін негіздеме	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 31 наурыздағы N 222 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Президентінің 2006 жылғы 1 наурыздағы "Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті елу елдің қатарына кіру стратегиясы" атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі іс-шаралардың жалпыұлттық жоспарын және

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006-2008 жылдарға арналған бағдарламасын орындаудың желілік кестесінің 26.3-тармағы;
Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 25 тамыздағы N 822 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2007-2009 жылдарға арналған орта мерзімді жоспарының 86-тармағы (екінші кезең);
Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 30 маусымдағы N 609 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының индустриялық инновациялық дамуының 2003-2015 жылдарға арналған стратегиясын іске асыру жөніндегі 2006-2008 жылдарға арналған іс-шаралар жоспарының

7.2-тармағы

Бағдарламаны негізгі әзірлеуші
Бағдарламаның мақсаты

Қазақстан Республикасы Индустрия және сауда министрлігі

Қазақстан Республикасы азаматтарының құқықтарын және заңды мүдделерін және экономикасын өлшемнің анық емес нәтижелерінен қорғау; сондай-ақ саудадағы техникалық кедергілерді халықаралық деңгейде өлшеу нәтижелерін мойындауды

қамтамасыз ету жолымен шеттету

Бағдарламаның негізгі міндеттері

Экономика салаларының болашақтағы қажеттіліктерін метрологиялық қамтамасыз етуге арналған Қазақстан Республикасының шама бірлігінің ұлттық эталондық базасының қызметін дамыту және қамтамасыз ету;
республикаға әкелінетін және қолданылатын өлшем құралдарының метрологиялық сипаттамасын анықтау тиімділігін арттыру;
республиканың өлшеу зертханаларының техникалық құзыреттілігін растау;

метрология саласында қолданбалы ғылыми
зерттеулер жүргізу;

Эталон орталығын ұстау

Қаржыландыру
көзі

Республикалық бюджет қаражаты
2007 жылға - 1056,108 млн. теңге;
2008 жылға - 933,912 млн. теңге;
2009 жылға - 1097,44 млн. теңге

Республикалық бюджеттен қаржыландыру
көлемі тиісті қаржы жылына арналған
республикалық бюджет туралы Заңға сәйкес

нақтыланады

Бағдарламаны іске
асырудан күтілетін
нәтижелер

Бағдарламаны іске асыру:
эталондар және эталондық жабдықтардың
8 бірлігін жаңғыртуға және 7 бірлігін
с а т ы п а л у ғ а ;
мемлекеттік эталондарды сүйемелдеу және
қ ы з м е т к ө р с е т у г е ;
мамандарды шет елдердің жетекші
метрологиялық институттарында оқытуға;
өлшем құралдарын сынаудың мемлекеттік
орталығын құруға және дамытуға;
салыстырып тексеру зертханаларын құруға
және дамытуға және салыстырып тексеру
жұмыстарын ұйымдастыруға;
заңды тұлғалардың метрологиялық
қызметтері арасындағы өлшем құралдарын
салыстырып тексеру және калибрлеу
нәтижелеріне салыстырулар жүргізуге;
Қазақстан Республикасының аккредиттеу
жүйесін халықаралық талаптармен
ү й л е с т і р у г е ;
нормативті-әдістемелік құжаттарды
әзірлеуге (өлшеуді орындау әдістемесі,
салыстырып тексеру, өлшем құралдарын
калибрлеу, қателікті және өлшем
белгісіздігін бағалау, САД және ҰАД
растығы, қоршаған ортаны қорғау, еңбек
қауіпсіздігі міндеттері бойынша, жаңа
энергия жинақтаушы технологияларды

әзірлеу, эталондарды және эталондық жабдықтарды жетілдіру бойынша ұсыныстар);
Эталон орталығындағы барлық технологиялық жабдықтардың үздіксіз және авариясыз жұмыс істеуін қамтамасыз етуге мүмкіндік

береді.

Бағдарламаны іске асыру мерзімі

2007-2009 жылдар

Ескерту. 1-бөлімге өзгерту енгізілді - ҚР Үкіметінің 2009.01.20. N 22 Қаулысымен.

2. Кіріспе

Қазақстан Республикасының өлшем бірлігін қамтамасыз ету мемлекеттік жүйесін дамытудың 2007-2009 жылдарға арналған бағдарлама Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 31 наурыздағы N 222 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Президентінің 2006 жылғы 1 наурыздағы "Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті елу елдің қатарына кіру стратегиясы" атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі іс-шаралардың жалпыұлттық жоспарын және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006-2008 жылдарға арналған бағдарламасын орындаудың желілік кестесінің 26.3-тармағына, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 25 тамыздағы N 822 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2007-2009 жылдарға арналған орта мерзімді жоспарының 86-тармағына (екінші кезең), Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 30 маусымдағы N 609 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының индустриялық инновациялық дамуының 2003-2015 жылдарға арналған стратегиясын іске асыру жөніндегі 2006-2008 жылдарға арналған іс-шаралар жоспарының 7.2-тармағына сәйкес әзірленген.

Бағдарлама Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 16 наурыздағы N 321 қаулысымен бұрын бекітілген Қазақстан Республикасының шамалар бірліктерінің эталондық базасын дамытудың 2004-2006 жылдарға арналған бағдарламасын жалғастырушы болып табылады.

Метрологиялық қамтамасыз етудегі республиканың ғылыми, техникалық және өнеркәсіптік қазіргі заманғы және болашақтағы қажеттілігін талдау негізіндегі Мемлекет Басшысының Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті елу елдің қатарына кіруі бойынша қойған бастапқы және міндеттерін қамтамасыз етуде, жоғары дәлдікті өлшеу техникасын дамытуда осы бағдарламамен халықаралық талаптарға сай қазіргі заман деңгейінде ұлттық эталондық базаны жетілдіру және ұстау, салыстырып тексеру және сынақ базаларын құру, халықаралық талаптарға сай зертханааралық салыстыруларды және өлшеу зертханаларын аккредиттеуді ұйымдастыру және білікті

мамандарды дайындауды жүргізу қарастырылады, метрология саласында қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу және Эталон орталығын қамтамасыз ету.

3. Проблеманың қазіргі жай-күйін талдау

3.1. Мемлекеттік эталондық базаны құру

"Өлшем бірлігін қамтамасыз ету туралы" Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 7 маусымдағы Заңының (бұдан әрі - Заң) 10-бабына сәйкес Қазақстан Республикасында өлшем бірлігін қамтамасыз ету мемлекеттік жүйесінің техникалық негізін шама бірлігінің мемлекеттік эталоны құрайды, оны құруды және ұстауды мемлекет іске асырады.

1999 жылдардағы жай-күйі бойынша 1970-1980 жылдарда құрылған және оңтүстік өңірде шоғырланған қазіргі уақытта бар мемлекеттік эталондар моральдық және техникалық тұрғыдан ескірген және олардың метрологиялық сипаттамалары ел үшін бастапқы өлшем құралдарына қойылатын талаптарға жауап бермейді.

1999-2006 жылдарға арналған ұқсас бағдарламаларды іске асыру пайдаланымға жаңа эталондарды енгізуге, эталондар қатарын жаңғыртуға, өлшенетін шамалардың ауқымын кеңейтуге, өлшемдердің дәлдігін жоғарылатуға мүмкіндік берді.

Экономиканың, сонымен бірге ғылым және техниканың дамуы қолданылатын өлшем құралдары паркінің үнемі жаңарып тұруын ескертеді. Сонымен бірге жаңару дәлдікті жоғарылату және өлшеу ауқымын кеңейту жағында жүреді.

Дегенмен, заңды тұлғалардың метрологиялық қызметтеріне жататын бірқатар бастапқы эталондар, сондай-ақ жұмысшы өлшем құралдары тиісті мемлекеттік эталондардың болмауына байланысты салыстырып тексеруге республикадан (Ресейге, Украинаға) тысқары әкетіледі.

Бұл жағдай отандық өнімнің әлемдік рынокқа шығуын айтарлықтай дәрежеде тежейді, республиканың өзінің бастапқы эталондарын және жұмысшы өлшем құралдарын салыстырып тексеруге мәжбүр елдерге техникалық және экономикалық тәуелділігін туғызады.

Әсіресе бұл метрологиялық қамтамасыз етуі тиісті деңгейде емес отын-энергетикалық кешен, мұнай-газ өндіруші өнеркәсіп, сондай-ақ машина жасау салалары, тамақ өнеркәсібі, телекоммуникациялар сияқты экономикалық қарқынды дамушы салаларына қатысты болады.

Машина жасаудың және аспап жасаудың жекелеген түрлері үшін металл өңдеуге арналған станоктар, сүйреу стандарты, мұнай-газ өндіруші жабдықтар және басқалары сияқты өнімдерді ұйымдастыру және шығару оларды әрі қарай дамытудың орындылығына байланысты басымдықты болып табылады. Мұндай өндірістерді жүзеге асыру кезінде геометриялық шамалардың өлшем құралдарының айтарлықтай саны

пайдаланылады: сыртқы және ішкі мөлшерді, күрделі жұмысшы тыстардың параметрлерін, түзу сызықтан және жалпақтықтан ауытқуды өлшеу.

Энергетикада, машина жасауда, құрылыс материалдарын салуда және өндіруде қолданылатын материалдардың жылу өткізгіштігін өлшеуіштер республикада метрологиялық қамтамасыз етілмеген және салыстырып тексеруге шет жаққа шығарылады.

Денсаулық сақтауда, қоршаған ортаны қорғау және мониторингте, көлікте жүру қауіпсіздігінде, технологиялық процестерде жарық түсіруді, жарықты және жарық ағынын анықтау аспаптары қолданылады, бірақ, республикада жарық күші бірлігінен көлем берілетін мемлекеттік эталон жоқ.

Электроникада, электрлік техникада, теледидарда, тамақ өнеркәсібінде, фармацевтикада, пайдалы қазбаларды іздеуде қолданылатын көрінетін жарық бөлу спектрофотометрлер, спектральді коэффициенттерді өлшеуіштер, ақтықты өлшеуіштер де метрологиялық қамтамасыз етілмеген.

Жұмыс аймағы ауасының жоғары шаң басуы (өлшенген бөлшектердің жалпы құрамы) және газдалуы халықтың өмірін, денсаулығын және мүлігін қоршаған ортаның қауіпсіздігіне ықпалын тигізетін қауіпті және зиянды өндірістік факторлардың физикалық тобына жатады, оларға өндірістегі жарылыстар, әсіресе көмір өнеркәсібі, құрылыстар жатады. Атмосфералық аэрозольдер көздеріне (шаң, қатты бөлшектер, өлшенген бөлшектер) табиғи (орман өрттері, шаң толқындары), өнеркәсіптік және тұрмыстық факторлар (әсіресе республиканың ірі қалаларындағы өндіріс қалдықтарын шаңдау кезіндегі және қалдықтар қоймаларын, күл үйінділерін, түрлі тұрмыс қалдықтарының полигондарын қолданудағы өнеркәсіп кәсіпорындарының қалдықтары) жатады. Атмосфераның ластануына көп үлесін қосатын кәсіпорындарда бақылау аспаптары қолданылады, оларды метрологиялық қамтамасыз ету үшін аэродисперстік ортадағы бөлшектердің салмақтық концентрациясының бірлігі және аэрозольдер, өлшенген заттар және ұнтақ түріндегі материалдардың дисперстік параметрлер бірлігінің мемлекеттік алғашқы эталоны қажет.

Заңға сәйкес мемлекеттік және жеке есептік операцияларды іске асыру кезінде қолданылатын өлшем құралдары міндетті салыстырып тексеруге жатады. Материалдық бағалықтарды есептеудегі негізгі өлшем құралдары салмақ өлшемдері болып табылады, оларға көлем, ауқымдарды кеңейтуге қажетті жабдықтауларды жүргізу үшін мемлекеттік екінші эталондық салмақтан эталондар тізбегі бойынша беріледі.

Өлшем және Салмақ Халықаралық Бюросының шеңберінде жүргізілетін халықаралық түйінді салыстыруларға қатысу үшін ұзындық бірлігінің мемлекеттік бастапқы эталоны қажет. Сондай-ақ бастапқы эталон ұзындық бірлігінің өзіндік көлемі - метр болуына мүмкіндік береді.

2006 жылдың 6 қаңтарында Қазақстан Халықаралық Өлшем және Салмақ Бюросының қауымдастырылған мүшесі болды, оның негізгі қызметі өлшемдерді

халықаралық үйлестіруді іске асыруда негізгі роль атқаратын халықаралық салыстыруларды жүргізу болып табылады. Салыстыру нәтижелері мемлекеттің өлшеу мүмкіндіктері бойынша деректер базасы түрінде Интернет желісінде жарияланады. Дұрыс нәтижелер сауда операциялары мен ғылыми-техникалық ынтымақтастықты іске асырудағы шет елдік серіктестердің сенімін қамтамасыз етеді.

Жоғарыда көрсетілген жұмыстарды орындау үшін жеке мемлекеттік эталон барлық шет елдерде, мысалы, Германияда, Францияда, АҚШ-та, Жапонияда, Кореяда және тағы да басқа елдерде бар, оларды қамтамасыз ету және дамыту мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылады. Осылай РТВ (Германия) метрологиялық институты толығымен мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылады, өлшем бірлігін қамтамасыз ету бойынша жұмыстарды орындау үшін 130 мемлекеттік эталондар және 1540 адамнан тұратын қызметкерлер штаты бар.

Ескерту. 3.1-кіші бөлімге өзгерту енгізілді - ҚР Үкіметінің 2009.01.20. N 22 Қаулысымен.

3.2. Мемлекеттік эталондарды сүйемелдеу және оларға қызмет көрсету

Эталондар және эталондық жабдықтар өлшем құралдарының жоғары дәлдікті кешені болып табылады, оның дәлдігіне қоршаған ортаның көптеген факторлары әсер етеді (температура салыстырмалы ылғалдылық, атмосфералық қысым, діріл, электромагниттік өріс), сондай-ақ олардың уақыт өзгерісі. Көрсетілген факторлар әсерінің ерекшелігі немесе азаюы шама бірлігін сақтаудағы және мемлекеттік эталондардан көлемдерді берудегі басты міндеттердің бірі болып табылады. Бұл зертханаларға сай шарттарды құруды талап етеді (жылыту, желдету, жарықтандыру).

2006 жылдың аяғына мемлекеттік эталондар және эталондық жабдықтардың көлемі 74 бірлікке жетеді, сақтаушы-ғалымдар - 31 адам. 2004-2006 жылдар аралығында мемлекеттік эталондардың 40 бірлігінен көбіне салыстырулар (салыстырып тексеру) жүргізілді.

3.3. Шет елдердің жетекші метрологиялық институттарында оқуды және сынақтан өтуді ұйымдастыру

Ұлттық эталондардың бар болуы, олардың жеткен өлшем дәлдік деңгейі елдегі өлшем жүйесінің реттелгені туралы куәландырады, ол өз кезегінде еліміздің халықаралық аренадағы мәртебесін, оның басқа елдердегі сауда жөніндегі серіктестер жағынан сенімін, мойындауын айқындайды.

Ұлттық эталондардың халықаралық талаптарға сай келуі, еліміздің түрлі халықаралық ұйымдарға, сондай-ақ Дүниежүзілік Сауда Ұйымына (бұдан әрі - ДСҰ) кіру шартының бірі болып табылады.

Қазақстан Республикасының өлшем бірлігін қамтамасыз ету мемлекеттік жүйесін

дамытудың алдыңғы Бағдарламаларына сәйкес жаңа эталондар алынған болатын, оларға қызмет көрсету үшін мемлекеттік эталондардың сақтаушы-ғалымдары қазіргі уақытта 1 айға жуық оқудан өтуде. Бұл оқуда негізінен теориялық курс өтеді және эталондарда практикалық жұмыс тәжірибесі бар мамандарға арналған.

Қазақстан Республикасының "Ұлттық метрологиялық институттармен берілетін ұлттық өлшеу эталондарын, калибрлеу және өлшеу сертификаттарын өзара мойындау туралы" Келісімге қол қоюына байланысты сапалы оқу және сынақтан өту міндеті анағұрлым маңызды, оның шарттарының бірі ұлттық эталондардың бірнеше түйінді салыстырулар нәтижелерінің бар болуы болып табылады, ол ұлттық өлшеу эталондарының баламалы дәрежесінің сандық қалыптасуын тудырады және нақты белгіленген әдістеме бойынша мемлекеттік эталондарды сақтаушы-ғалымдармен жүргізіледі.

Ғылыми-зерттеу жұмыстарын, эталон дәлдіктерін бағалау және оларды шет елдердің халықаралық және ұлттық эталондарымен салыстыру бойынша жұмыстарды жүргізу үшін осы процедураларды жүргізудің барлық міндеттерін игеру қажет.

Сынақтан өту аяқталғанда мемлекеттік эталондарды сақтаушы-ғалымдар эталондарға талдау жүргізеді, эталондар белгісіздігін есептейді, мемлекеттік эталондардың дәлдігін жоғарылату ұсыныстарымен ғылыми-зерттеу жұмыстарының есебін құрайды, ол мемлекеттік эталондарды өлшеу дәлдігін жоғарылатуға мүмкіндік береді, халықаралық нарықта өлшем нәтижелерін мойындауды қамтамасыз етеді.

3.4. Өлшем құралдарын сынаудың мемлекеттік орталығын құру

Өлшем құралдарының көмегімен іске асырылатын анық емес өлшемдердің нәтижесінен азаматтар мен экономиканы қорғау мақсатында типті бекіту және мемлекеттік метрологиялық қызметпен метрологиялық аттестаттау мақсаттары үшін өлшем құралдарына сынақ жүргізу Заңда көзделген. Типтерді бекіту және метрологиялық аттестаттау мақсаты үшін сынақтар, сыналатын өлшем құралдарының функционалды міндеті және қауіпсіздік талаптарына сәйкес пайдаланудың қалыпты және төтенше жағдайындағы өлшем құралдарының анық сипаттамаларын анықтау үшін жүргізіледі.

Қазіргі уақытта физика-химиялық өлшемдер және сұйықтық пен газдар шығындары мен көлемін өлшеу саласындағы жұмыстар үшін Қазақстан Республикасына жабдықтардың көп мөлшері әкелінуде. Бұлар газ анализаторларының, спектрофотометрлердің, шығын өлшегіштердің, рН-метрлердің, хроматографтардың түрлері. Сондай-ақ соңғы уақытта кеңінен таралып келе жатқан ойын автоматтары да әкелінуде. Бұл жабдықтарды сынау, осындай жұмыстарды жүргізуге мамандандырылмаған зертханаларда, тапсырыс берушінің базасында (дайындаушы және шеттен әкелуші) іске асырылады. Халықаралық талаптарға сәйкес (ИСО/МЭК

17025:2001 басшылығы) сынақтар қажетті сынау, өлшеу және қосымша жабдықтармен жабдықталған мамандандырылған зертханаларда білікті мамандармен жүргізілуі тиіс.

Осындай жолмен, барлық керекті жабдықтармен жабдықталған өлшем құралдарын сынаудың жеке Орталығын құру қажеттілігі туындайды.

2006 жылы республикалық бюджеттің қаражаты есебінен климаттық, механикалық және электромагниттік үйлесімділікке сынақ жүргізу үшін жабдықтар сатып алынып, қойылған. Бірақ алынған жабдықтар әлемдегі барлық сынақтар тізімін толығымен қамтымайды. Сондықтан осы іс-шара бірнеше жылға есептелген, осы уақыт ішінде жетіспейтін жабдықтар алынып, мамандар оқытылады.

3.5. Салыстырып тексеру зертханаларын құру

Мемлекеттік метрологиялық қадағалау саласында қолданылатын өлшем құралдары заңға сәйкес міндетті түрде салыстырып тексеруге жатады, онда салыстырылып тексерілетін өлшем құралдарының белгіленген техникалық талаптарға сәйкестігі расталады және оның бұдан әрі қолдануға жарамдылығы анықталады.

Қазіргі уақытта қоршаған орта жағдайын бақылауда, сауда-коммерциялық операцияларда және сатып алушы (тұтынушы) мен сатушы (жеткізуші, өндіруші, дайындаушы) арасындағы есепте, оның ішінде тұрмыстық және коммуналдық қызмет көрсету саласында, байланыс қызметінде азаматтардың өмірі мен денсаулығын қорғауды қамтамасыз ету бойынша, сондай-ақ медицина және қорғаныс саласындағы жұмыстарда қолданылатын өлшем құралдарын салыстырып тексеру бойынша аккредиттелген заңды тұлғалардың көрсететін қызметінің сапасы туралы күрделі мәселе тұр. Сондай-ақ қолданылып жүрген өлшем құралдарының барлығы республикада салыстырылып тексерілмеген.

Көрсетілген қызмет саласындағы өлшем нәтижелерінің дәлдігінің мемлекет үшін әлеуметтік, экономикалық және саяси маңызы бар.

Қазіргі заманғы салыстырып тексеруші және қосымша жабдықтары, жоғары білікті қызметкерлері бар салыстырып тексеру зертханаларын құруға көп қаржылық шығындар кетеді, ол коммерциялық кәсіпорындарға тиімді емес, көбіне мұндай шығындарға шамалары келмейді.

Осы іс-шара бойынша бюджеттік қаржыландыру 2005 жылдан бастап жүргізіледі. Медицина саласында салыстырып тексеру жұмыстарын жүргізу үшін жабдықтың 5 бірлігі, сауда саласында - 11 бірлік, қоршаған ортаны қорғау саласында - 4 бірлік алынды. Оларды Қазақстан Республикасы өлшем бірлігін қамтамасыз ету мемлекеттік жүйесі тізіліміне енгізу бойынша жұмыстар жүргізілді. Бірақ, бұл жоғарыда көрсетілген іс-әрекет саласында қолданылатын барлық өлшем құралдарын метрологиялық қамтамасыз ету үшін жеткіліксіз.

3.6. Зертханааралық салыстыруларды ұйымдастыру және жүргізу

Өлшем құралдарын салыстырып тексеруді және калибрлеуді белгіленген тәртіппен аккредиттелген заңды және жеке тұлғалардың метрологиялық қызметтері іске асырады.

Өлшем құралдарын салыстырып тексеру және калибрлеу жүргізудің сапасын қамтамасыз ету үшін аккредиттелген салыстырып тексеру және калибрлеу зертханаларының (орталықтар) арасында зертханааралық салыстыру жүргізу қажет.

Салыстыру бақылаудың бір түрі болып табылады және өлшем бірлігін қамтамасыз ету мақсатында республикадағы өлшемнің тиісті дәлдігін және метрологиялық қызметтердің техникалық хабардарлығын растау үшін жүргізіледі.

Заңның 14-бабына сәйкес мемлекеттік ғылыми метрологиялық орталық зертханалараралық салыстыруларды ұйымдастырады және жүргізеді, онда "Қазақстан метрология институты" республикалық мемлекеттік кәсіпорнын құру туралы (ҚазМетрИн) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1996 жылғы 1 қарашадағы N 1342 қаулысымен "Қазақстан метрология институты" республикалық мемлекеттік кәсіпорны (бұдан әрі - "ҚазМетрИн" РМК) белгіленген.

Салыстыруды ұйымдастырушы зертханалараралық салыстыруларды жүргізуге ғылыми-әдістемелік басшылық жүргізеді, оның ішінде салыстыру түрлерін анықтау, салыстыру құралдарын тандау, салыстыру құралдары сипаттамаларын анықтау, салыстыруды жүргізу жоспарын әзірлеу, салыстыру нәтижелері кестесінің жинағын құру, салыстыру нәтижелерін талдау бар. Салыстыру нәтижелерін талдау, айырмашылықтар және зертханалар мәселелерін айқындауға және түзету іс-әрекеттерін жүргізуді ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Кері нәтижелер зертханалараралық салыстыруларға қатысушының аккредиттеу саласынан сәйкес өлшем түрлерін алып тастауға әкеп соқтырады. Ал оң нәтижелер зертхана тапсырыс берушілеріндегі сенімді қ а м т а м а с ы з е т е д і .

Осы іс-шараны бюджеттік қаржыландыру 2005 жылдан бастап жүзеге асырылып келеді. Салыстыруларға 22 салыстырып тексеруші және калибрлеуші зертханалар қатысып, өзінің құзыреттілігін дәлелдеген. 2006 жылы 28 салыстырып тексеруші және калибрлеуші зертханалар үшін өлшем құралдарын салыстырып тексеру және калибрлеу нәтижелерін зертханалараралық салыстырулар ұйымдастырылған.

3.7. Халықаралық талаптарға сәйкес өлшеу зертханаларын аккредиттеу және білікті қызметкерлер даярлау

Әлемдік сауданы және экономиканы глобализациялаудың негізгі мақсаты саудадағы, өндірістегі, қаржыдағы, мамандардағы ұлттық және өңірлік кедергілерді шеттету бойынша шаралар қабылдау қажеттілігін айқындайды, бұл қазіргі кезеңдегі

қоғамның басты міндеттерінің бірі болып табылады. Бұған 1995 жылы ДСҰ туындауы және ДСҰ шегіндегі саудадағы техникалық кедергілер (СТК) бойынша келісімнің ж а с а л у ы д ә л е л .

Осыған байланысты Қазақстан Республикасының аккредиттеу жүйесін халықаралық жүйелермен үйлестіру және халықаралық талаптарға сәйкес өлшеу зертханаларын аккредиттеуді және қызметкерлерді дайындауды жүргізу қажет.

Бүгінгі таңда халықаралық ынтымақтастықтың негізгі мақсаты глобальды өлшем жүйесін құру болып табылады. Басқа елдердің салыстырып тексеруші және калибрлеуші зертханаларымен жүргізілетін өлшемдер нәтижесін өзара мойындау олардың жоғары құзіретінде және өзара сенімділігінде ғана мүмкін.

Осылай ғана зертханалардың тәуелділігін және құзіретін анықтау үшін сенімді қамтамасыз ету тетігі аккредиттеу болып табылады.

Халықаралық талаптар сәйкестігіне аккредиттеу өлшеу зертханаларына әлем нарығындағы техникалық құзіреттілік пен өлшемдер нәтижелерін мойындауды көрсету мүмкіндігін туғызады.

3.8. Метрология саласында қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу

Қазақстан алдында тұрған ғаламдық мақсаттарға жетудің міндетті шарттары еліміздің тұрақты экономикалық өсуін, ғылымның дамуын және жаңа технологияларды енгізуді қамтамасыз ету болып табылады.

Заңның 14-бабына сәйкес "ҚазМетрИн" РМК ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізеді, осыған байланысты 2004 жылы ғылыми ұйым ретінде аттестатталған.

2004-2006 жылдар кезеңінде "ҚазМетрИн" РМК стандарттық анықтамалық деректер (бұдан әрі - САД) және ұсынылатын анықтамалық деректер (бұдан әрі - ҰАД) саласында ғылыми жұмыстар жүргізді. Отандық өнеркәсіптің және ғылымның САД қажеттілік мониторингі жүргізілген. Мұнай химиясы, тау істері, түрлі-түсті металлургия, еңбек қауіпсіздігі саласында САД және ҰАД әзірленген. Жүргізілген жұмыстар нәтижесі, 2005 жылы құрылған стандарттық анықтамалық деректердің мемлекеттік қызметі (САДМҚ) болып табылады. САД тұтынушылардың, әзірлеушілердің және САДМҚ мамандандырылған ұйымдарының тобы белгіленген.

Сондай-ақ, 2006 жылы эталон мүмкіндігін әр жақты оқуға, оның метрологиялық сипаттамасының тұрақтылығына түрлі факторлық әсерлердің әсерін зерттеуге мүмкіндік берген тегіс бұрыш бірлігінің мемлекеттік эталонына ғылыми зерттеулер жүргізілді.

Алынатын және қолданыстағы эталондардың өте жоғары дәлдігін қамтамасыз ету үшін оларды қолданысқа енгізіп қою ғана жеткіліксіз. Эталондар сипаттамаларының дәлдігіне түрлі сыртқы факторлардың әсерін зерттеу және ғылыми зерттеулер нәтижесі бойынша әлемдік стандарттар деңгейінде өте жоғары дәлдікке жету мақсатында

эталондарды жетілдіруді жүргізу қажет.

Алынған эталондық жабдықтарды қолдану мүмкіндігін зерттеу бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу оны қолдану және пайдалану аясын кеңейтуге мүмкіндік береді.

Ғылыми-зерттеу жұмыстары республикада кең орын алатын заттар мен материалдардың қасиеті мен құрамының стандарттық үлгілерінің жаңа типін құру үшін қажет. Отандық стандарттық үлгілерді пайдалану өлшем құралдарына метрологиялық бақылауды қамтамасыз етуге және шет елде шығарылатын стандарттық үлгілерді қолданысқа енгізу және алуға тұтынушылардың шығынын төмендетуге мүмкіндік береді.

3.9. Эталон орталығын ұстау

Елбасының тапсырмасын орындау үшін, Астана қаласында әкімшілік корпусы және эталондарды және эталондық жабдықтарды орналастыру үшін арнайы мамандандырылған зертханалар кешені бар Эталон орталығы тұрғызылды және қолданысқа енгізілді.

Қазақстан Республикасының өлшем бірлігін қамтамасыз ету мемлекеттік жүйесін құру және дамыту Бағдарламаларын іске асыру барысында 1999-2006 жылдар кезеңінде республикалық бюджет қаражаты есебінен қамтамасыз етудің арнайы шартын талап ететін бірден-бір эталондар және эталондық жабдықтар дайындалды, олар Эталон орталығында қамтамасыз етілген.

Эталон орталығын бұдан әрі ұстау үшін оған техникалық қызмет көрсетуді қамтамасыз ету қажет.

4. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері

Бағдарламаның мақсаты Қазақстан Республикасы азаматтарының құқықтары мен заңды мүдделерін және экономикасын өлшемнің анық емес нәтижелерінен қорғау; сондай-ақ саудадағы техникалық кедергілерді халықаралық деңгейде өлшеу нәтижелерін мойындауды қамтамасыз ету жолымен шеттету болып табылады.

Бағдарламаның міндеттері:

экономика салаларының болашақтағы мұқтаждықтарын метрологиялық аттестаттау үшін Қазақстан Республикасының шама бірлігінің ұлттық эталондық базасының қызметін дамыту және қамтамасыз ету;

республикаға әкелінетін және қолданылатын өлшем құралдарының метрологиялық сипаттамаларын анықтау тиімділігін арттыру;

республиканың өлшеу зертханаларының техникалық құзіреттілігін растау;

метрология саласында қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу;

Эталон орталығын ұстау.

5. Бағдарламаның негізгі бағыттары және іске асыру тетігі

5.1. Мемлекеттік эталондық базаны дамыту және қамтамасыз ету

Мемлекеттік эталондық базаны дамыту үшін эталондар және эталондық жабдықтарды сатып алу, сондай-ақ қолданыстағы мемлекеттік эталондарды жаңғырту үшін жабдықтарды сатып алу қажет.

Мемлекеттік эталондарды сүйемелдеу және қызмет көрсету үшін қажет: мемлекетаралық және халықаралық, сондай-ақ шет елдік шама бірлігінің ұлттық эталондарымен салыстыру (салыстырып тексеру) жүргізу; сатып алынатын жабдықтарды сақтау және пайдалану шарттарымен қамтамасыз ету ;

мемлекеттік эталондар үшін шығын материалдарын және қосымша өлшем құралдарын алу, сондай-ақ оларды жете жабдықтау;

мемлекеттік эталондарға жөндеу және сервистік қызмет көрсету; мемлекеттік эталондарға қызмет көрсетуші қызметкерлердің біліктілігін арттыру.

Халықаралық деңгейде ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу және мемлекеттік эталондарға қызмет көрсетуші қызметкерлердің біліктілігін арттыру үшін олардың шет елдердегі жетекші метрологиялық институттарда алты айдан кем емес оқуын және ұзақ сынақтан өтуін жүргізу қажет.

Ескерту. 5.1-кіші бөлімге өзгерту енгізілді - ҚР Үкіметінің 2009.01.20. N 22 Қаулысымен.

5.2. Республикаға әкелінетін және қолданылатын өлшем құралдарының метрологиялық сипаттамасын анықтау тиімділігін арттыру

Өлшем құралдарын сынаудың мемлекеттік орталығын құру: сынақтар және метрологиялық аттестаттау жүргізуге арналған жабдықтар алуды; Эталон орталығының сынау зертханаларында алынған жабдықты қолданысқа енгізу және орналастыруды жоспарлайды.

Мемлекет үшін әлеуметтік, экономикалық және саяси мәні бар іс-әрекет саласында қолданылатын және номенклатуралық тізілімге енгізілген өлшеу техникасын салыстырып тексерумен қамтамасыз ету мақсатында салыстырып тексеру және қосымша жабдықтар алу жоспарлануда.

5.3. Республиканың өлшеу зертханаларының техникалық құзыреттілігін растау

Өлшем құралдарын калибрлеу және салыстырып тексеру нәтижелеріне зертханалараралық салыстырулар жүргізу және ұйымдастыру заңды тұлғалардың

метрологиялық қызметтері қызметкерлерін оқытуды, зертханалараралық салыстырмалы салыстырулар нәтижелерін өңдеуге арналған бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеу және құруды, анықтамалық-ақпараттық қорды жинақтауды, байланыс және іссапар шығындарын талап етеді.

Халықаралық талаптарға сәйкес өлшеу зертханаларын аккредиттеу және білікті мамандарды дайындау үшін ИСО/МЭК 17025-2001 "Сынау және калибрлеу зертханаларының құзыреттілігіне қойылатын жалпы талаптар" халықаралық стандарт талабына сәйкес аккредиттеуге және бұдан әрі аккредиттеуге дайындау бойынша қызмет көрсету қажет.

Зертханалардың сәйкес деңгейлерін қамтамасыз ету мақсатында білікті мамандар, сондай-ақ аккредиттеудің халықаралық жүйелер мәртебесін мойындаумен ішкі сарапшы-аудиторлар дайындау көзделеді. Оқытуды ұйымдастыру бойынша жұмыстарды халықаралық үлгідегі сертификатты берумен қызметкерлерді дайындаудың жетекші халықаралық орталықтарын тартумен жүргізу керек.

5.4. Метрология саласында қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу

Метрология саласында қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу: қолда бар эталондар мен эталондық жабдықтарды жетілдіруді, оларды қолдану саласын кеңейтуді; стандарттық үлгілердің жаңа типтерін әзірлеуді; жаңа стандарттық анықтамалық деректерді әзірлеуді жоспарлайды.

5.5. Эталон орталығын ұстау

Эталон орталығын ұстау:

Эталон орталығының технологиялық жабдықтарының қамтамасыз етуін және техникалық қызмет көрсетуін;

Эталон орталығының телекоммуникациялық қамтамасыз етілуін, күзетті, шаруашылық қызмет көрсетуін;

Эталон орталығын апат, өрт, жарылыс және басқа да қауіп-қатер жағдайларынан сақтандыруды жоспарлайды.

6. Қажетті ресурстар және оларды қаржыландыру көздері

Бағдарламаны қаржыландыру республикалық бюджетте қарастырылған Қазақстан Республикасы өлшем бірлігін қамтамасыз етудің мемлекеттік жүйесін дамытуға арналған қаражат есебінен жүзеге асырылады.

2007 жылға арналған қаржыландырудың қажетті көлемі 2008 жылға - 933,912 млн. теңгені, 2009 жылға - 1097,44 млн. теңгені құрайды.

Республикалық бюджеттен қаржыландыру көлемі тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы Заңға сәйкес нақтыланады.

Ескерту. 6-бөлімге өзгерту енгізілді - ҚР Үкіметінің 2009.01.20. N 22 Қаулысымен.

7. Бағдарламаны іске асырудан күтілетін нәтиже

Эталондық база мемлекет қауіпсіздігіне (метрологиялық тәуелсіздікке және жетістікке), шикізаттың, ресурстардың, материалдардың, өнімдердің сапасын және санын анық бағалауды жүзеге асыру мақсатында орындалатын өлшемдердің дәлдігін дұрыс бағалауға кепілдік беруі қажет.

Бағдарламаны іске асыру:

халықаралық талаптардың және техникалық аса дамыған елдердің ұлттық эталондарының дәлдік деңгейіне сәйкес келетін эталондар және эталондық жабдықтардың 8 бірлігін жаңғыртуға және 7 бірлігін сатып алуға;

барлық мемлекеттік эталондарды сүйемелдеуге және оларға қызмет көрсетуге; мамандарды шет елдердің жетекші метрологиялық институттарында оқытуға; өлшем құралдарын және жабдықтарды сынау және метрологиялық аттестаттау жүргізу сапасын қамтамасыз етуге арналған өлшем құралдарын сынаудың мемлекеттік орталығын құруға және дамытуға;

салыстырып тексеру зертханаларын құруға және дамытуға және әлеуметтік, экономикалық және саясаттық мәні бар іс-әрекет саласында пайдаланылатын өлшем құралдары үшін салыстырып тексеру жұмыстарын ұйымдастыруға;

заңды тұлғалардың метрологиялық қызметтері арасындағы өлшем құралдарын салыстырып тексеру және калибрлеу нәтижелеріне салыстырулар жүргізуге;

Қазақстан Республикасының аккредиттеу жүйесін халықаралық талаптармен үйлестіруге;

нормативтік әдістемелік құжаттарды әзірлеуге (өлшеуді орындау әдістемесі, салыстырып тексеру, өлшем құралдарын калибрлеу, қателікті және өлшем белгісіздігін бағалау, САД және ҰАД растығы, қоршаған ортаны қорғау, еңбек қауіпсіздігі міндеттері бойынша, жана энергия жинақтаушы технологияларды әзірлеу, эталондарды және эталондық жабдықтарды жетілдіру бойынша ұсыныстар);

Эталон орталығындағы барлық технологиялық жабдықтардың үздіксіз және авариясыз жұмыс істеуін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Ескерту. 7-бөлімге өзгерту енгізілді - ҚР Үкіметінің 2009.01.20. N 22 Қаулысымен.

8. Қазақстан Республикасының өлшем бірлігін қамтамасыз ету мемлекеттік жүйесін дамытудың 2007-2009 жылдарға арналған бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары

Ескерту. 8-бөлімге өзгерту енгізілді - ҚР Үкіметінің 2009.01.20. N 22 Қаулысымен.

Р / с N №	Іс-шаралар	Аяқталу нысаны	Орындалуына жауаптылар	Орындалу мерзімі	Болжамды шығындар (млн. теңге)	Қаржы ланды ру көзі
1	2	3	4	5	6	7
1. Мемлекеттік эталондық базаның қызметін дамыту және қамтамасыз ету						
1	<p>Қазақстан Республикасының эталондық базасының дамуын қамтамасыз ету:</p> <p>электрлік кедергі бірлігінің эталонын сатып алу; Холлдың кванттық әсер ету негізінде электрлік кедергі бірлігінің эталонын сатып алу;</p> <p>жарық күші бірлігінің эталонын сатып алу; түстің координаты және түстілік координаты бірлігінің эталонын сатып алу; 1000 мм дейінгі ұзындық эталонын сатып алу; жылу өткізгіштік бірлігінің эталонын сатып алу; аэрозольдердің дисперсті параметрлері, ұнтақтар және ұнтақ тәрізді материалдар бірліктерінің және аэродисперсті ортадағы бөлшектердің салмақтық концентрациясы бірлігінің эталонын сатып алу; ұзындықтың; салмақтың; абсолюттік қысымның; тұрақты ток күшінің; ауыспалы ток күшінің; электрлік сыйымдылықтың; уақыт және жиіліктің; Виккерс шкаласы бойынша қаттылықтың мемлекеттік эталондарын жаңғырту үшін жабдықтарды сатып алу</p>	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	ИСМ	жыл сайын 10 қаңтар және 10 шілде	2007 ж. - 410; 2008 ж. - 410; 2009 ж. - 485	Республикалық бюджет
	Мемлекеттік эталондарға сүйемелдеуді және оларға					

2	<p>қызмет көрсетуді қамтамасыз ету :</p> <p>мемлекетаралық және халықаралық эталондарымен, сондай-ақ шет елдердің шама бірлігінің ұлттық эталондарымен салыстырулар (салыстырып тексерулер) жүргізу ;</p> <p>сатып алынатын жабдықтарды сақтау және пайдалану шарттарымен қамтамасыз ету;</p> <p>мемлекеттік эталондар үшін шығын материалдарын және қосымша өлшем құралдарын алу, сондай-ақ оларды жетекші жабдықтау ;</p> <p>мемлекеттік эталондарды жөндеу және сервистік қызмет көрсету ;</p> <p>мемлекеттік эталондарға қызмет көрсететін қызметкерлерді ұстау және олардың біліктілігін арттыру</p>	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	ИСМ	жыл сайын 10 қаңтар және 10 шілде	2007 ж. - 198,193; 2008 ж. - 200,323; 2009 ж. - 284,351	Республикалық бюджет
3	Мамандарды шет елдердің жетекші метрологиялық институттарында оқытуды және сынақтан өтуді қамтамасыз ету	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	ИСМ	жыл сайын 10 қаңтар және 10 шілде	2007 ж. - 33,504;	Республикалық бюджет
2 . Республикаға әкелінетін және қолданылатын өлшем құралдарының метрологиялық сипаттамасын анықтау тиімділігін арттыру						
4	Өлшем құралдарын сынаудың мемлекеттік орталығын дамытуды қамтамасыз ету: сынақтар және метрологиялық аттестаттау жүргізу үшін жабдық сатып алу ;	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	ИСМ	жыл сайын 10	2007 ж. - 71,694 2008 ж. - 65 2009 ж. - 58	

	Эталон орталығының сынау зертханаларынан алынған жабдықтарды қолданысқа енгізу және орналастыру			қаңтар және 10 шілде		Республикалық бюджет
5	Салыстырып тексеру зертханаларын дамытуды қамтамасыз ету және әлеуметтік, экономикалық және саяси мәні бар салаларда қолданылатын өлшем құралдары үшін салыстырып тексеру жұмыстарын ұйымдастыру	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	ИСМ (жинақтау); Д С М ; Қоршағанортамині	жыл сайын 1 0 қаңтар және 10 шілде	2007 ж. - 68,531 2008 ж. - 4 5 ; 2009 ж. - 21	Республикалық бюджет
3 . Республиканың өлшеу зертханаларының техникалық құзыреттілігін растау						
6	Салыстырып тексеру нәтижелеріне зертханалараралық салыстырулар және өлшем құралдарына калибрлеу жүргізуді ұйымдастыру	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	ИСМ	жыл сайын 1 0 қаңтар және 10 шілде	2007 ж. - 7,183; 2008 ж. -7,183; 2009 ж. - 7,589	Республикалық бюджет
7	Халықаралық талаптарға сәйкес өлшеу зертханаларын аккредиттеуді және білікті қызметкерлер даярлауды ұйымдастыру	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	ИСМ	жыл сайын 1 0 қаңтар және 10 шілде	2007 ж. - 60	Республикалық бюджет
4. Метрология саласында қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу						
8	Метрология саласындағы қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	ИСМ	жыл сайын 1 0 қаңтар және 10 шілде	2007 ж. - 11,3; 2008 ж. - 11,978; 2009 ж. - 13,236	Республикалық бюджет
5. Эталон орталығын ұстау						
	Эталон орталығын ұстау: Эталон орталығының технологиялық жабдықтарын қамтамасыз ету және техникалық қызмет көрсету;					

9	<p>Эталон орталығын телекоммуникациялық қамтамасыз ету, күзету, шаруашылық қызмет көрсету;</p> <p>Эталон орталығын апат, өрт, жарылыс және басқа да қауіп-қатер жағдайларынан сақтандыру жүргізу.</p>	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	ИСМ	жыл сайын 10 қаңтар және 10 шілде	2007 ж. -195,703; 2008 ж. - 194,428; 2009 ж. - 228,264	Республикалық бюджет
	Жиыны:				2007 ж. - 1056,108; 2008 ж. - 933,912; 2009 ж. - 1097,44	Республикалық бюджет

Е с к е р т п е :

- ИСМ - Қазақстан Республикасы Индустрия және сауда министрлігі;
- ДСМ - Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі;
- Қоршаған орта мині - Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрлігі.